



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Materiae selectio. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

DE INVENTIONE ARGVMENTORVM

Ex locis.

LIBER QVINTVS.

Materia Selectio.

CAPVT PRIMVM.



Adenus nostra hæc institutio Eloquentiæ sacræ formam, finem, & officia Christiani oratoris considerauit, materiam etiam huius facultatis multiplicem, & causarum genera varia, in quibus eum pro suo munere versari oportet proposuit. Agendum iam est de quinque partibus, quibus tota dicendi continetur facultas, Inuentione, Dispositione, Eloquutione, Memoria, Pronunciatione, non vt Rhetorum hic præcepta retractemus, sed vt nostrum Oratorē ijs de rebus admoneamus, quas ad conciones sacras, siue necessarias, siue etiam vtilis fore iudicamus. Itaque lectorem hic ego alloquar verbis Augustini, si quis (ait) credat Rhetorica me daturum præcepta, vt à me non expectet admonere, non quod nihil habeant vtilitatis, sed si quid habent seorsum discendum est, si cui autem fortasse bono viro etiam hæc vacat discere non autem à me, vel in hoc opere requirendum.] Atque vt ordiamur ab Inuentione. In prima Materia & argumenti delectus habendus est. Hæc enim est prima inuentionis industria ex August. qui negotium Oratoris in duobus consistere docet, primum vt doctrinam eligere, deinde vt eam sufficienter dicere sciat, sicut quilibet artifex primo materiam operi accommodatam inuenire, lignum vel metallum, tum eam artificiosè expolire debet. Quis dubitat nō omnem doctrinam populo predicandam, sed eligendam accurate. Quia in re parum felices esse aliquos

R 2 animad-

4. de Doct.
Chr. c. 1.

Delectus ma-
teriæ habendus.
1. de Doct.
Chr. c. 1.

Aliqui parū
felices in eli-
genda maté-
ria.

- animaduerto, qui eas materias proponunt, quæ vel non valde tempore conueniant, & euangelio, vel parum vtilis populo futuræ sint, vel sint steriles, & aridæ, in quibus eloquutio in mouendis affectibus non possit, vt opus est, vires suas exercere, vel difficiles, nec ad captum populi accomodata, vel exiles, & parui momenti, vel speculatiuæ in quibus vix appareat, quid persuaderi, qui motus excitari possint. Omnino verum est, quod Quint: docuit his verbis. Ego nec inuenisse quidem credo eum qui non iudicauit, nec enim contraria, communia, stulta, inuenisse dicitur quisquam, sed non vitasse.] Prima igitur & summa diligentia in materia deligenda poni debet, qua etiam illud emolumenti affert, quod ille Poeta canit: cui lecta potenter erit res, nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
- Lib. 3. c. 3.** Illud igitur primum, tamquam certissimum statuamus Intellegendum oratori nostro, sibi non esse liberum, quæcumque ipse voluerit prædicare, sed adigi ex officio ad Dei verbum enunciandum, sicut nec legato fas est alia referre, quam qua in mandatis accepit. Oratorem autem Christianum pro Christo legatione fungi initio diximus, quare nec nisi diuinum verbum ab ipso met Deo acceptum eloqui debet. Audi Deum ad Hieremiam verba facientem, ita, inquit, in atrio domus Domini, & loqueris ad omnes Ciuitates Iuda (quidam?) in uersos sermones, quos ego mandauit tibi, vt loquaris ad eos, noli subtrahere verbum, si forte audiant, & conuertantur uultusque a via sua mala, & prius dixerat. Tu ergo accinge lumbos tuos & surge, & loquere ad eos omnia quæ ego præcepit tibi. Ezechieli item dicitur: fili hominis omnes sermones meos, quos ego loquar ad te, assume in corde tuo, & auribus tuis audi, & vade ingredi ad filios populi, & loqueris ad eos. Hoc autem verbum Dei debet prædicari, quia vt diximus et Paulo, scriptura sacra ad omnia utilis est, vt perfectus sit homo Dei, & instructus, & continet Doctrinam omnium rerum ad salutem necessariarum, quod si cum doctrinis philosophorum conferatur, merito dicere possumus, cum Hieremia, Quid paleis ad triticum? & cum Dauide, Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, sed non vt lex tua, hoc, inquam, est verbum Dei, quod multis nominibus præcellit omnem humanam doctrinam, Vnde a Paulo dicitur sermo Dei viuus, & effigax, penetrabilior omni gladio accipiti, & alibi dicitur sermo iustitiæ, quia docet Christianam, ac perfectam iustitiam, & rursus dicitur verbum veritatis docens verissimam scientiam, in qua nihil potest subesse

Verbum diuini est prædicandum.

Hier. 26.

Hier. 1.

Cap. 3.

Verbi Dei dignitas.

Hier. 23.

Psal. 116.

Heb. 4.

Heb. 5.

2. Tim. 2.

subesse falsi, & sepe dicitur verbum vitæ iuxta illud Dini Petri: Verba vitæ æternæ habes, & ad Coloss. agnitio veritatis Dei, *Ioan. 6.* iterum Doctrina, quæ est secundum pietatem, & ad Tit. Agnitio veritatis, quæ secundum pietatem est in spem vitæ æternæ. *Col. 1.* Denique doctrina quæ est secundum Evangelium gloriæ beati Dei. S. Hieron. & habetur dist. 36. cap. si quis vult, dat exemplum Moyfi, qui erat indefinenter in tabernaculo Domini, aut Populum docebat. Hæc aut sunt duo Pontificis opera, vt aut a Deo discat legendo scripturas sacras, & sapius meditando, aut populum doceat, sed illa doceat, quæ a Deo ipse didicerit non ex proprio corde, aut humano sensu.]

Secundo illud apud neminem reuocari potest in dubium, res quæ seligendæ sunt, eas debere esse ex quibus auditores plurimum utilitatis percepturi esse videantur, cuiusmodi sunt, quæ doctrinas morales continent, & ad vitæ Christianæ institutionem faciunt. Neque enim laudandi sunt, qui licet pulcherrima afferant pro concione, tamen sunt huiusmodi, vt peccata non corrigant, mores non instituunt, fructum non pariant. Non autem ita fieri debere, & ratio, & authoritas, & exemplum persuadent, Ratio quidem, quia cum finis concionatoris, & fructus concionum sit, persuadendo, bonos & meliores reddere auditores, quis in dubium trahat, hoc moralia præstare multo melius, quam speculatiua? Quare non videtur valde fructum & salutem curare animarum, qui in his magis, quam in illis immoratur. Authoritas est scripturæ vtriusque testamenti, quæ passim hoc præcipit, vt alibi pluribus ostendimus. interim illud Pauli hoc loco valde ad rem facit, vult enim, vt sit sermo *Tit. 2.* sanus, & verbum sanum, nempe quemadmodum dicuntur fructus sani, qui corporibus sanitatem conferunt. Sicut autem medici a multis fructibus præcipiunt abstinendum, præsertim ægotantibus, quod insalubres sint, ita cauendum est medicis animarum, ne ijs, quos curâdos susceperunt parû salubria proponant, cuiusmodi sunt omnes quæstiones inutiles, & curiosæ. Eunt, inquit, Christus docete omnes gentes, seruare omnia quæcumq; mandavi vobis, ergo mandata Dei sunt inculcanda, sine quibus nemo vitam æternam consequi potest: nam dominus idem rogâti legisperito, quid faciendo vitam æternam possessurus esset, post præcepta commemorata subdidit. Hoc fac, & viues. Cum ergo Concionatores in eum finem suggestum ascendunt, vt populum doceant viam cæli, omnino suo muneri defiant, nisi mandatis Dei vrgendis frequenter insistant, apud

Materiæ vtilis seligendæ.

Tit. 2.

Mat. 23.
Præcepta Dei.
Luc. 10.

Luc. 24. Luc. dicitur . oportebat prædicari in nomine eius penitentiam,
Penitentia. & remissionem peccatorum, ergo ad dolorem, & penitentiam,
Marc. 16. & peccati detestationem, & spem remissionis, inducendi sunt
Euangelium. sæpe homines. Apud D. Marcū euntes prædicare Euangelium
 omni Creaturæ, ergo materia concionum præcipua ex euange-
 licis verbis, & historijs desumi debet, quæ virtutibus infere-
 dis, peccatis euellendis, & detestandis deseruiunt, ex quo ma-
 ior fructus reportari solet, quam si quis contortas, & aculeatas
 ingenij sui conclusiunculas excogitet, ac eleganter, vt sibi vi-
 detur proferat, Euangelio, vel prætermissio, vel cursim expli-
 cato, vel summis (vt dicitur) labijs delibato. Atqui videtur
 hoc loco dignum, & opportunum consilium, vt historias euange-
 licas, vel parabolas, atque adeo verba Euangelij crebro in
 Concionibus referamus populo. In hunc enim finem hæc Ec-
 clesia legit, & facile obliuioni mandarentur, nisi Concionato-
 res sæpe commemorarent, nec possunt, non magnam ex se ha-
 bere vim, vt potè a Dei filio prolata. Denique Concilium
Sess. 5. c. 2. Tridentinum optat, vt prædicemus vitia, & virtutes, præmia,
Materia & pœnas, quod etiam B. Fraciscus suos admonerat religiosos.
Ex Cõcil. His igitur vtilibus sacer Orator insistat, nec multa in vna
Trid. concione coaceruet, sed optima seligat, ac studiose confirmet. Quo-
 niam vero iam satis dictum est, quæ præcipua esse debeant
 Concionum argumenta, nunc aliqua, quæ relinquenda potius, quàm
 in concione enarranda sunt breuiter indicemus, plenius hæc
 de re in tertia parte loquuturi.

*Quales materia non videantur in concionibus popularibus
 examinanda. Cap. II.*

Orat. 1. de **N**on videtur tẽpus terẽdum in quæstionibus philosophicis
Theol. seu multis philosophorũ sententijs afferendis. Theologica
 vero, quæ sunt difficilia leuiter delibanda, vel omnino præter-
 eunda. Recte Nazianzenus de quibus (inquit) disputandum
 & quomodo? de his solum, ad quæ humani ingenij acies per-
 tingere potest. Et quatenus conditio auditoris & facultas qui-
 verit assequi, ne vt intensior vox auribus, vt alimentum immo-
 dicum corpori, vt onera paulo grauiora subeuntibus, vt de-
 nique terræ crebriores pluuie nocent, ita sanè, & auditores
 quæstionibus altioribus, & quasi solidioribus degrauiati, pres-
 sique damni aliquid accipiant] & ad finem orationis. De his
 argumentis Theologicis disputationem salubriter ait moneri,
 in qui-